

Op weg naar een digitaal vaardige samenleving en wendbare slimme steden – input voor verkiezingsprogramma

De G40 en G4 werken nauw samen op het gebied van ontwikkeling en uitvoering van beleid rondom digitalisering en Smart Cities. En zijn daarbij vast aanspreekpunt voor ministeries en bewindspersonen. Het G40-stedennetwerk is het netwerk van 40 (middel)grote steden in ons land, die elkaar vinden in de stedelijke vraagstukken. De G4 is het samenwerkingsverband van de 4 grootste steden in ons land.

In de aanloop naar de Tweede Kamerverkiezingen in 2021 vragen wij u namens de G5 en G40 gemeenten aandacht voor de hieronder beschreven opgaven. En deze mee te nemen in uw verkiezingsprogramma.

De Covid-19 crisis toont nogmaals het belang van digitalisering in onze samenleving. We werken zoveel mogelijk thuis en hebben contact met elkaar via internet, e-mail en videobellen. Velen krijgen thuis online onderwijs en contact met de huisarts of andere gezondheidsinstanties verloopt zoveel mogelijk via telefoon of internet. Tegelijkertijd proberen we met data gedreven werken de verspreiding van het virus inzichtelijk te maken en te bestrijden. Dit allemaal op een veilige, inclusieve en ethisch verantwoorde manier in een snel ontwikkelende digitale samenleving.

De huidige realiteit laat mooie dingen zien in de digitale wereld, maar er is ook een schaduwkant. Niet iedereen is in staat digitaal mee te doen. Dat is problematisch als je bijvoorbeeld contact zoekt met een gezondheidsinstantie of als je daardoor niet in staat bent digitaal onderwijs te volgen.

Technologische en digitale oplossingen kunnen een belangrijke bijdrage leveren aan maatschappelijke opgaven en de grote transitie op het gebied van klimaat, mobiliteit, gezondheid, participatie en de leefbaarheid van steden. Om de volle potentie van digitalisering te benutten en tegelijkertijd oog te houden voor haar schaduwkanten, vragen wij om regie vanuit de rijksoverheid.

Een veilige en inclusieve digitale samenleving

Veiligheid en inclusie staan voorop bij het maatschappelijk belang van de digitale transitie. Daarbij is het van belang de inwoners bij de opgaven van de stad te betrekken. De 'slimme stad' zorgt er zo voor dat mensen meer betrokken raken. Ook als men minder digitaal vaardig is kan men ervan profiteren en er waarde aan toevoegen. Om dit te bereiken is het zaak hoogwaardige en veilige digitale infrastructuur te ontwikkelen, die voor iedereen toegankelijk is. Belangrijke randvoorwaarden waarvoor wij uw aandacht vragen zijn:

- Het beschermen van de autonomie en privacy van mensen bij het toepassen van innovatieve technieken, zoals apps, sensoren en slimme camera's.

- (Het organiseren van) Een brede maatschappelijke discussie, en daarmee een bewustwordingsproces, over ethische en sociale vraagstukken i.r.t. digitalisering en technologische ontwikkelingen.
- Onderwijscurricula die up-to-date zijn met veel aandacht voor digitalisering van het primair t/m het universitair onderwijs. Ook voor andere vakgebieden moet digitalisering een essentieel onderdeel zijn van de opleiding.
- Voor iedereen toegankelijke onderwijs- en trainingsmogelijkheden ter bevordering van hun digitale vaardigheden.
- Voor alle kinderen toegankelijk digitaal onderwijs.
- Tijdens de transitie voldoende (fysieke) dienstverlening voor de mensen die nog niet mee kunnen; dit om te voorkomen dat deze groep buiten de boot valt.
- Investeren in het gebruikersgemak voor de consument; de huidige oplossingen zijn vaak nog te ingewikkeld.

Digitale oplossingen in de buitenruimte

Digitale oplossingen kunnen een positieve bijdrage leveren aan maatschappelijke opgaven op het gebied van onder andere energie, klimaat en mobiliteit. Om 'Smart City' innovaties ten volle te benutten, zijn de volgende punten van belang:

- Meer zicht op technologische ontwikkeling en digitalisering in de buitenruimte, onder meer door het ontwikkelen van een nationaal sensorenregister.
- Meer ruimte voor ondernemers en andere partijen om te innoveren en te experimenteren ter ondersteuning van stedelijke- en maatschappelijke opgaven.
- Het organiseren van schaalvoordeel en het wegnemen van belemmeringen voor smart innovaties om deze breed toe te kunnen passen.
- Het intensiveren van nationale standaarden voor b.v. technologie, vertrouwensinfrastructuur.
- Een adviescentrum dat meedenkt over privacy- en veiligheidsvraagstukken.
- Investeren in (digitale) participatie van bewoners, bedrijven en andere belanghebbenden bij de ontwikkeling van nieuwe concepten.

Een kwalitatief en toegankelijk digitaal zorg op afstand systeem

De Covid-19 crisis laat het belang van een robuust digitaal zorg op afstand systeem zien en brengt een versnelling in de zorg op afstand. Om deze versnelling op inclusieve wijze vorm te geven zijn de volgende zaken van belang:

- Voor wie zorg op afstand niet mogelijk is goede alternatieven bieden.
- Toegankelijkheid voor ouderen en sociaal kwetsbaren tot zorg op afstand.
- Toegankelijkheid voor digitaal minder vaardigen tot zorg op afstand.

Een integrale aanpak van digitalisering

Ten slotte benadrukken we het belang voor een integrale aanpak van digitalisering binnen overheidsorganisaties. Door op nationaal niveau regie te voeren op digitale systemen van de verschillende overheidslagen voorkom je kolommen binnen- en tussen overheidsorganisaties. Hierbij is verder van belang:

- Voor iedereen toegankelijke informatievoorziening o.b.v. data gedreven werken.
- Meer kennisuitwisseling met en samenwerking tussen gemeenten en andere overheden, bedrijven, kennis- en onderwijsinstellingen – het bundelen van krachten.
- Het ontwikkelen van governance voor de 'smart cities' met meer regie vanuit de overheid waarbij rijk en gemeenten nauw samenwerken.
- Inzetten op kennis en kunde van bestuur en politiek op digitale vraagstukken (zowel kansen als uitdagingen).

Met bovenstaande maatregelen schetsen we een overzicht van wat er in onze ogen nodig is om de Nederlandse samenleving en steden vaardig en wendbaar te maken in een snel ontwikkelend digitaal landschap.

Onze boodschap sluit ook goed aan bij het onlangs verschenen rapport van de tijdelijke Tweede Kamercommissie Digitale toekomst *Update vereist - Naar meer parlementaire grip op digitalisering*. Met daarin het voorstel tot oprichting van een Vaste Kamercommissie Digitale Zaken. Dat geeft aan hoe politiek urgent het digitaliseringsvraagstuk is.

Mocht u meer willen weten, dan gaan we graag met u in gesprek over dit thema. Daarnaast komen we regelmatig samen, zoals bijvoorbeeld op de Digitale Top, georganiseerd door diverse ministeries, en andere bijeenkomsten. We hopen u daar te ontmoeten en we trekken de komende jaren graag met u op om Nederland digitaal vaardig en inclusief te maken.

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Rolf Tjemmes, G40 en Gemeente Apeldoorn, r.tjemmes@apeldoorn.nl, 06 15 86 88 72.